

OPDRACHTGEVERS EN
ONTWERPERS IN DEBAT
OVER ARCHITECTUUR

In De Olifantenkooi biedt Architectuur Lokaal een podium voor een nieuwe (of heelouderwetse) vorm van architectuurdebat. Schriftelijk, persoonlijk, polemisch, vragen oproepend. Wat betekent het om ontwerper of opdrachtgever te zijn? Hoe komt dat tot uiting in concrete projecten?

IN DIT NUMMER

ONTWERP

Marnix van der Meer
(Zecc)

Steven Delva
(Delva Landscapes Architects)

Lilith van Assem,
Lieke van Hooijdonk,
Elsbeth Ronner
(Lilith Ronner Van Hooijdonk)

Boris Hocks en Han Dijk
(Posad)

ANALYSE
Milan Bergh

YD2M
Young developers en designers
meet: vijf teams stellen zich voor

DEBAT
Carolien Ligtenberg,
Elisabeth Boersma,
Jeroen van de Weijer,
Marjolein Dekker
(Bureau M.E.S.T)

ARCHITECTUURTEGEL

'Creativity has more to do with the elimination of the inessential than with inventing something new'.
Helmuth Jahn in Architect Quotes,
app for Androids

INLEIDING

Sinds 2009 is De Olifantenkooi een pamflet en een debatpodium. Sinds september 2011 is het ook een laboratorium voor nieuwe samenwerkingsmodellen. Onder de naam De Olifantenkooi/YD2M kwamen 20 gelijkgestemde architecten en ontwikkelaars vier maal bijeen om te onderzoeken of samenwerking in een vroeg stadium kan leiden tot een ander soort plannen. Dat bleek zo te zijn. Zij ontdekten dat ze – hoewel met een andere achtergrond – veel gemeen hebben in de manier waarop ze denken en de manier waarop ze zoeken naar creatieve en levensvatbare concepten in een onzeker tijdperk. Sinds de presentatie van hun scenario's voor krimp op 26 oktober jl. weet de buitenwereld dat ook. Inmiddels hebben zich twee gemeenten, een ministerie en een zorg-instelling gemeld met hun eigen vragen. Vooral de combinatie van spannend concept en een check op haalbaarheid blijkt onweerstaanbaar. Wordt vervolgd!
'De bekwaamheid hiertoe vindt haar diepste grond in de bereidheid de opdracht buiten elk vooropgesteld vormensysteem aan te vatten. Juist daarin ligt de wezenlijke vrijheid die deze architectuur ademt. Niet een vrijheid om willekeurige grillen in te volgen, maar een absolute en veeleisende trouw om de werkelijkheid van het leven te realiseren'. Dit fragment is ontleend aan een recensie van Geert Bekaert in 1965. Aan deze recensie ontleent De Olifantenkooi haar naam. Als eerbetoon aan de nestor van de moderne architectuurkritiek, maar ook als metafoor voor schaal en maat, kracht en

gekooide energie. Zie voor de complete recensie:
www.arch.lokaal.nl

Marnix van der Meer
ONTWERP

In de architectuur gaat het om het creëren van ervaringen door middel van een spel van massa en ruimte. Wat mij daarin vooral fascineert is het ensceneren van momentopnamen, waarin architectuur in één beeld betekenis krijgt. Eén kenmerkend beeld dat een compleet verhaal vertelt en tegelijkertijd de ruimtelijkheid verbeeldt. De ultieme plek van ruimtelijke perfectie die niet gehinderd wordt door de fysieke condities, waar beweging geen vertroebeling veroorzaakt. Waarbij verschillende tijdlagen in beeld worden gebracht of het vakmanschap van de bouwer voelbaar wordt. Waar licht, schaduw, gebruik, verval, vervuiling allemaal zichtbaar worden. De Britse fotograaf Eadweard Muybridge (1830 – 1904) wist met een serie van losse beelden de beweging van een mens of dier veel scherper vast te leggen dan een filmcamera dat heden ten dage zou kunnen doen. Op dezelfde manier wil ik als architect in een stilstaand beeld de complexiteit van een programmatische vraag beantwoorden of een prikkelend architectonisch verhaal vertellen. Ik moet daarbij ook denken aan grote schilderijen van een bijbelverhaal. Of aan architectuurfotograaf Julius Shulman die als geen ander met één foto een prachtig verhaal wist te vertellen. Zijn wereldberoemde foto vanaf het terras van een huis in West Hollywood met zicht over de avond van Los Angeles brengt alles samen. Licht en donker, dichtbij en veraf, binnen en buiten, materiaal en detail. Het is niet alleen een foto waarin je kunt wegdromen, maar hij vertegenwoordigt ook een tijdbeeld. Van mode, design tot architectuur. Ik zoek in een gebouw naar een

soortgelijke magie van dat ene beeld. Vastgelegd op een fascinerende foto of alleen te ervaren vanaf dat ene plekje. Waar je de banaliteit van het gebouw even kan vergeten. Ook al maak je van iedere ontwerpstep een ruimtelijke maquette, de schetsrol wordt steeds weer over datzelfde standpunt gelegd. www.zecc.nl

Steven Delva
ONTWERP

Het landschap is een afschrift van onze geschiedenis, een uiting van cultuur bepaald door de identiteit van haar bewoner. Het is voor mij een levende, oneindige bron van energie en inspiratie. Mijn doel is om betekenis te geven aan de nieuwe functie van het landschap en de belevingskracht ervan te versterken. In het landschapsontwerp is het mijns inziens belangrijk om een koppeling tot stand te brengen tussen het te ontdekken geschiedkundig vocabulaire en de sterk eigentijdse ontwerpershouding. Onderzoekend ontwerpen met emotie en intuïtie als motor om te komen tot een grafisch, representatief landschap. Pure esthetica gekoppeld aan de systematiek van natuur. Er ontstaan zo mooie spanningen tussen landschap en architectuur, natuur en kunstmatigheid, ecologie en cultuur. Plannen of ontwerpen eindigen niet bij hun realisatie of verwezenlijking. Het ontwerp moet voorwaardenscheppend zijn voor zijn eigen dynamisch voortbestaan. Het ontwerp zie ik dan ook als een analytische, intuïtieve schakel in de factor tijd. Al ontwerpend wil ik verder gaan dan het gangbare. De uitkomst van het proces van onderzoeken dient te resulteren in nieuwe strategieën die daadwerkelijk antwoord geven op de actuele of toekomstige opgaven, zoals de veranderende betekenis van openbare ruimte, de zelfvoorzienendheid van steden, klimaatveranderingen, nieuwe energielandschappen, krimp of

infrastructuurvraagstukken. Het landschapsontwerp is de drager van toekomstige stedelijke en landelijke vernieuwingen of veranderingen. Het zijn uitdagende opgaven die klaar liggen om opgepakt te worden. Het zijn processen van lange adem. Maar mijn geloof in de innovatieve kracht van het proces van landschapsvorming, gecombineerd met een dosis lef, laat me bijzonder positief zijn over de positie en de kracht van ons vak, nu en in de toekomst. www.delva.la

Milan Bergh
ANALYSE

Architecten en ontwikkelaar maken zware tijden door en vele bureaus staan op de rand van de afgrond. Op initiatief van Karel Sant zijn door Architectuur lokaal een viertal sessies georganiseerd om te onderzoeken of een andere samenwerking tussen architecten en ontwikkelaars een nieuwe richting kan geven in de aanpak van de vraagstukken van morgen. Tijdens deze sessies bogen een twintigtal jonge architecten en ontwikkelaars zich over het thema krimp waarbij vooraf geen duidelijke casus of opdracht geformuleerd was. Juist deze open aanpak zonder duidelijke rolverdeling leverde interessante discussies op over de taak van zowel architect als ontwikkelaar. Als snel resulteerde dit in een andere soort samenwerking tussen architect en ontwikkelaar, waarbij beide kanten meer open stonden voor elkaar argumentatie en beweegredenen. Alle teams kwamen met vernieuwende visies die in gingen op de vraag of krimp wel de juiste problematiek was. De visies leken meer op socio-economische visies dan daadwerkelijke praktische ruimtelijke oplossingen, waar toch de kwaliteiten van beide disciplines liggen. Een andere casus die dicht bij beide vakgebieden ligt had mogelijk een beter resultaat opgeleverd. Duidelijk

werd dat door een open samenwerken meer kansen ontstaan om kwaliteit vroeg in het proces toe te voegen. Hierdoor kan zo'n samenwerken goed inspelen op de vraag van morgen; waarbij juist kwalitatieve hoogwaardige omgevingen gevraagd worden in tegenstelling tot de massaproductie van de afgelopen decennia. Deze nieuwe verhouding tussen architect en ontwikkelaar kan een nieuwe richting kan geven voor beide disciplines. Uit een enquête onder de deelnemers bleek dat beide partijen zeer open staan voor een meer gelijkwaardige manier van samenwerking. Hiervoor is wel noodzakelijk dat risico en verantwoordelijkheid gelijkmatiger worden verdeeld om in de praktijk tot een succes te komen. Daarnaast is een grote mentale omslag onder zowel architecten en ontwikkelaars noodzakelijk. Op het grensgebied tussen beide disciplines liggen kansen waar ontwikkelende architecten of ontwerpende ontwikkelaars zich juist vernieuwend kunnen positioneren.

Jasper Stam, Jeroen van Daal,
Xander Vermeulen Windsant,
Erik Moedersheim
YD2M

In deze tijd, waarin projectontwikkeling complexer wordt, kan de integratie van werkzaamheden van zowel de architect als de ontwikkelaar een meerwaarde hebben, doordat in de initiële fase van een bouwproject meer visie en creativiteit wordt gevraagd. Deze tijd vraagt om een ander soort architect en ontwikkelaar; de consument vraagt vanuit een grotere betrokkenheid met de eigen woonomgeving om eigentijdse woonconcepten. Architect en ontwikkelaar moeten deze uitdaging samen tegemoet treden. Juist de interactie tussen ontwikkelaars en architecten kan tot een verrassend effect en creatieve denkrichtingen leiden; en tot het ontwikkelen van nieuwe kansen

en potentiële verdienmodellen. Juist omdat we jong zijn kunnen we creatiever nadenken en oplossingsgericht werken. Bovendien kunnen we van elkaar leren, ook bij de opgave van de transformatie van bestaand vastgoed en herontwikkeling.

Taco Meerpoel, Eric Frijters,
Gepke Heun, Pascal Fransman
YD2M

Nieuwe vormen van samenwerken binnen de beroepspraktijk zijn belangrijk om elkaars wijze van werken te leren kennen. De generatie na de babyboomers heeft vertrouwen in elkaar en wil met open vizier en vertrouwen in elkaar kijken wat er nodig is. Het beter op de hoogte zijn van elkaars werkwijze in de beroepspraktijk kan vernieuwende concepten en strategieën opleveren. Zeker gezien de huidige economische en politieke situatie. In de huidige marktsituatie is het "oude denken" niet meer voldoende. Die nieuwe situatie vraagt om een andere manier van denken, waarbij het gaat om het loslaten van de traditionele verhoudingen tussen ontwerper en ontwikkelaar. Er moet gekeken worden waar er kan worden samengewerkt. Dat lukt veelal bij de iets jongere generatie beter. We hopen door samen te werken een positieve bijdrage te leveren aan de vernieuwde visie die nodig is.

Xander van Beers, Marc Koehler,
Armand Paardekooper Overman,
Desiree Markiet
YD2M

De dagelijkse praktijk vraagt om nieuwe en zorgvuldig geformuleerde initiatieven. Het bundelen van kennis en kunde van overheden, adviseurs, architecten, opdrachtgevers, gebruikers, investeerders, ontwikkelaars en aannemers vormt hierbij de essentiële start en voorwaarde. Uitwisseling van ervaringen is belangrijk. Onze

ervaring in co-creatie vanaf het eerste initiatief blijkt hier een toegevoegde waarde. Dit zien we als een nieuwe weg om architectuur en vastgoedontwikkeling meer op elkaar af te stemmen met een hogere gebieds- en ruimtelijke kwaliteit als gevolg. In deze economische tijd krijgen strategieën als consumentgericht ontwikkelen en (Collectief) Particulier Opdrachtgeverschap nu meer ruimte dan voorheen. Als team hebben we een concept ontwikkeld dat waardevermindering in krimp gebieden kan keren. Door bewoners te verenigen en door gemeente en investeerders in het collectief te laten aansluiten. Het bundelen van krachten met een langetermijnvisie over enkele jaren, maakt het mogelijk gezamenlijk financiële middelen vrij te maken voor opwaardering van bestaand vastgoed en leefomgeving. Juist dit soort nieuwe ontwikkelstrategieën vraagt om interdisciplinaire benaderingen. De kruisbestuiving tussen de expertise van ontwerpers en ontwikkelaars levert een meerwaarde op, omdat een ieder zijn of haar ervaringen inbrengt en kan delen. Hiermee kan de discussie en kansen van samenwerking zich verdiepen.

Michiel Rogaar, Daan Bruggink,
Bart Reuser, Bas Goossens
YD2M

Conceptmatig denken waarbij de eindgebruiker, in welke vorm dan ook centraal staat is nu en de toekomst de sleutel tot succes. In de zoektocht naar "het nieuwe ontwikkelen" hebben architecten en ontwikkelaars een belangrijke rol. Al deze veranderingen dwingen ontwerpers en ontwikkelaars te komen met innovatieve oplossingen. Vanuit het bewustzijn dat wij als de nieuwe generatie potentie hebben, zullen wij nieuwe wegen inslaan en coalities moeten vormen. Dit is een geweldige kans dat jonge architecten ontwik-

kelaars ontmoeten en andersom; zo kan gekeken worden hoe in samenwerking met elkaar gewerkt kan worden aan innovatieve oplossingen.

Sander den Besten,
Lucien Walraven, Klaas Kresse,
Evelyne Galsdorf
YD2M

Inmiddels heeft de ontplofte vastgoedbubble ervoor gezorgd dat de manier waarop we architectuur maken en bouwen veranderd is. Er is minder geld voor nieuwe ontwikkelingen er zijn nieuwe problemen bijgekomen zoals de leegstandproblematiek, herbestemming, krimp, een vergrijzende maatschappij, etc. Het ontwerpen van iconen staat veel minder op de agenda dan nog enige jaren geleden. De nieuwe opgaven vragen erom de processen als integrale opgave te begrijpen en te benaderen waarin ontwerpconcept en ontwikkelstrategie tegelijk worden ontwikkeld. Er liggen kansen genoeg om vanuit een (crisis)gedachte opnieuw naar opgaven te kijken. Alleen met een idee kom je er niet meer. Vandaag de dag gaat het zo snel met (elektronische) kennisvergaring en specialisatie dat dat samenwerken nodig is. Het initiatief van De Olifantenkooi – YD2M sluit perfect aan bij de behoeftes van jonge architecten, die ontwerpconcepten willen vormgeven waarin over nieuwe ontwikkelmodellen is nagedacht.

Han Dijk en Boris Hocks
ONTWERP

Ontwerp is strategie. Een strategie is een solide, ontworpen, raamwerk waarbinnen de praktische invulling over tijd van vorm kan veranderen zonder zijn doel te verliezen. Om te werken met een strategie is een gezamenlijk vertrouwen in de grondregels de basis. Zo worden veranderingen

geen obstakels, maar kansen. Er is geen muurvaste plankaart, maar wel een gezamenlijk vaststaand doel. Dus weg met vastomlijnde plannen die geen ruimte laten voor verandering! Wij geloven in een strategisch manier van plannen maken. Het denken in tijd en schaalniveaus is voor ons van doorslaggevend belang. Met deze aanpak zijn we totaal niet vernieuwend, maar eerder hardcore oldschool stedenbouw. En toch zorgt het ervoor dat we ons daarmee onderscheiden van veel andere stedenbouwkundigen. We analyseren uitgebreid de historie van plek en omgeving, bekijken bij iedere opgave het schaalniveau erboven en eronder, en plaatsen ook dit in het perspectief van de mogelijke ontwikkeling. We maken dan een concept dat in de basis zeer eenvoudig is en hiërarchie aanbrengt in de ontwerp keuzen. Allemaal zo oud als de weg naar Rome, maar toch ook vernieuwend; we gaan immers expliciet uit van verandering, we bieden daarvoor nu al (ontwerp)oplossingen, als onderdeel van het totaal. Een goede strategie geeft geen antwoord op alle vragen, maar laat wel zien hoe het eindbeeld er uit zou kunnen zien. Het moet ruimte bieden voor ontwikkeling, maar mag tegelijkertijd het gezamenlijke doel niet vertroebelen. Met een strategie voor een groot gebied een goed ontwerp maken kan nog steeds; de gebiedsontwikkeling is nog niet verloren. We beginnen net, opnieuw.

Lillith Ronner Van Hooijdonk
ONTWERP

Een architectonisch ontwerp volgt op een vraagstuk van een opdrachtgever of de maatschappij, maar de aanleiding komt voort uit een twijfelachtige startpositie: het budget is te laag of de vraag irreal. Als ontwerpers zien wij het als onze taak om de ontwerpvrage te herformuleren tot een bouwbare, of in ieder geval

een te beantwoorden vraag. Toch is het niet het begin van een ontwerpvrage die de afloop bepaalt, maar de systematische provocatie ervan. Het toepassen van een systematische provocatie op de ontwerpvrage schept de mogelijkheid de vraag rondom te kunnen bekijken en te zoeken naar nieuwe manieren om het vraagstuk aan te pakken. Het provoceren van de opgave, en daarmee het openbreken van de vraag, brengen wij tot stand door het aanwenden van een metamorfose. Een metamorfose is een provocatie van het voorspelbare en het normale. Vergelijkbaar met de metamorfosen van Ovidius of Die Verwandlung van Kafka, is de metamorfose vaak een ingreep van een onbekende macht van buiten. Een mens wordt een kever, een stadsallee wordt een landingsbaan, een hekwerk een hippe hangout. Alleen door een eerste radicale omwenteling wordt de eindsituatie beter. Aldus is metamorfose een middel tot reflectie, een denkmodel, waarbij we nagaan of de transformatie de kwalitatieve mogelijkheden voldoende benut. Met zijn allen werken wij in, en bewonen wij, een plek die is voortgekomen uit de ontwerpen, experimenten en denkmodellen van anderen. Lang niet altijd functioneert het gebouwde ontwerp zoals het bedacht is. In het gebouwde erfgoed wordt de verhouding zichtbaar tussen de traagheid van het gebouwde en de vluchtigheid van het gebruik. Hoe dienend moet architectuur dan zijn als zij niet weet wie zij op termijn zal dienen? Dat kan alleen als de autonomie van het architectonisch ontwerp groot is, met tijdloze eigenschappen-licht en ruimte. Om te komen tot een autonoom bouwwerk is de metamorfose belangrijk. Zo worden de startpositie en het toekomstig gebruik ontkoppeld. Dat leidt tot de werkelijke schepping van een bouwwerk.

VerLIEF de STAD!
DEBAT

Dierbaarheid voor de stad betekent liefde voor haar ruimtelijke constellatie, voor de complexe sociale structuren en voor de geweldige dynamieken en de kansen die de stad ons biedt. Deze dierbaarheid lijkt in de bestaande stad moeilijk te vinden. Niet alleen in stedelijke context zijn we de dierbaarheid kwijt, ook aan gewone gebruiksvoorwerpen zoals een tafel, een auto of een telefoon kennen we geen waarde meer toe, alles is verworden tot wegwerpobject. Het ontbreken van dierbaarheid en aandacht is grotendeels ontstaan door een op materiele groei gestoelde maatschappij. Het daarbij behorende efficiënte productieproces heeft ervoor gezorgd dat veel kwaliteit verloren is gegaan. Aandacht, liefde en tijd ontbreken volledig in dit productieproces. Vastgoed werd fast-goed en stilt slechts kortstondig de honger. Dat het gemis aan waardering en duurzaamheid nu wordt uitvergroot door de crisis is alarmerend, maar daar ligt voor ons, als stadsontwerpers, een grote kans: de crisis geeft ruimte en tijd om door middel van experimenten nieuwe waarden aan de stad toe te voegen en daarmee de eerste stappen te zetten richting een liefdevolle stad. Wij wenden de symbolen van de crisis aan, zoals leegstand, braakliggende terreinen, een overschot aan arbeidskapitaal en creativiteit om zo een verandering in gang te zetten naar een innovatieve, maatschappelijke en economisch duurzame stad. Wij zien hier de onmisbare rol van herwaardering door (her)gebruik. We ontwerpen het gebruik, niet het gebouw. We proberen door ontwerp nieuwe koppelingen te maken waarbij sociale betrokkenheid, technologische duurzaamheid en dierbaarheid leiden tot nieuw en verrijkend gebruik. Daarin is voor ons transformatie en implementatie van duurzaamheid erg belangrijk. Wanneer wij

de applicatie van zonnepanelen overwegen, proberen we direct te bedenken welke meerwaarde dat kan hebben voor de gebruiker, kan een zonnepaneel ook een picknicktafel op het dak zijn? Of kan waterberging ook in de vorm van een collectief zwembad? Het verhaal van dit nieuwe gebruik vraagt om een nieuwe (ver)beeld(ings)taal. De nadruk moet liggen op gebruik, maar ook op ketens, gesloten kringlopen en nieuwe dynamiek. Hoe ziet de stad er uit als we ons richten op meerwaarde en dierbaarheid? We moeten zoeken naar nieuwe beroepen – zoals de dakboerin, de wijkbutler en de slow-goedontwikkelaar – en zetten in op nieuw programma, zoals het wijkhotel, de huisdierentuin, de visserstaxi en de daktuinfiets. Wanneer we de crisis kunnen ombuigen, door binnen leegstand en tijdelijkheid experimenten uit te voeren waarin dierbaarheid een grote rol speelt, ontstaan nieuwe dynamieken. Het maakt de stad weer inspirerend, geliefd, verrassend en bovenal van en voor iedereen. Beleef de stad! nee, VerLIEF de Stad!!

COLOFON

De Olifantenkooi verschijnt als bijlage bij het kwartaalblad Architectuur Lokaal onder redactie van Indira van 't Klooster. Kopij kan worden gestuurd naar: indira.vantklooster@arch-lokaal.nl

Uitgave:

Architectuur Lokaal
Tussen de Bogen 18
1013 JB Amsterdam
020-5304000
info@arch-lokaal.nl

Vormgeving:

Mark Simmonds (1987)
Werkplaats Typografie, Arnhem,
ArtEZ Institute of the Arts

Druk:

Die Keure, België

ARCHITECTEN

Daan Bruggink (1976)
ORGA-architect
www.orga-architect.nl
daanbruggink@orga-architect.nl

Eric Frijters (1976)
FABRIC
www.fabrications.nl
ef@fabrications.nl

Evelyn Galsdorf (1974)
030ARCHITECTEN
www.030architecten.nl
galsdorf@030architecten.nl

Gepke Heun (1983)
H+N+S Landschapsarchitecten
www.hns-land.nl
mail@hnsland.nl

Marc Koehler (1977)
Marc Koehler Architects
www.marckoehler.nl
marc@marckoehler.nl

Klaas Kresse (1982)
SPRIKK – office for architecture
www.sprikk.com
k4kresse@yahoo.com

Erik Moederscheim
MoederscheimMoonen Architects
www.moederscheimmoonen.nl
erik@moederscheimmoonen.nl

Armand Paardekooper
Overman (1978)
OIII architecten
www.o-drie.nl
armand@0-3.nl

Bart Reuser (1972)
NEXT architects
www.nextarchitects.com
info@nextarchitects.com

Xander Vermeulen
Windsant (1979)
XVW architectuur
www.XVWarchitectuur.nl
xvw@xvwarchitectuur.nl

ONTWIKKELAARS

Xander van Beers (1978)
Woonbron Ontwikkelbedrijf
www.woonbron.nl
xander@vanbeers.com

Sander den Besten (1981)
St. Philadelphia Zorg
www.philadelphia.nl
s.besten@philadelphia.nl

Jeroen van Daal (1977)
Hurks Vastgoed
www.hurks.nl
j.vandaal@hurksvastgoedontwikkeling.nl

Pascal Fransman (1985)
Bouwinvest
www.bouwinvest.nl
p.fransman@bouwinvest.nl

Bas Goossens (1982)
Explorius Vastgoedontwikkeling
www.explorius.nl
b.goossens@explorius.nl

Desirée Markiet (1980)
Rochdale Projectontwikkeling
www.rochdale.nl
dmarkiet@rochdale.nl

Taco Meerpoel (1974)
DAO Projectontwikkeling bv
www.dao.nl
t.meerpoel@dao.nl

Michiel Rogaar (1983)
Multi Vastgoed
www.multivastgoed.nl
m.rogaar@gmail.com

Jasper Stam (1981)
Lingotto
www.lingotto.nl
jstam@lingotto.nl

Lucien Walraven (1985)
Peak Development
www.pkdv.nl
Lucien.walraven@pkdv.nl